

УДК 591.9+598.2:502.7 (477-924.52)

СУЧАСНИЙ СТАН ОРНІТОФАУНИ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

Б. Й. Годованець

Сучасний стан орнітофауни Карпатського біосферного заповідника – Б. Й. Годованець. – На території Карпатського біосферного заповідника зареєстровано 192 видів птахів, з них гніздові – 122, літуючі – 8, пролітні – 90, зимуючі – 72, залітні – 34. Найбільшою групою в різні сезони є нечисленні види птахів – 44,6%. Найбагатший видовий склад птахів зареєстрований в Угольсько-Широколуужанському заповідному масиві. 24 види птахів, що зустрічаються на території заповідника занесені до Червоної книги України. Заповідна територія відіграє важливе значення для охорони популяцій типових птахів Українських Карпат.

Ключові слова: орнітофауна, Карпатський біосферний заповідник.

Адреса: Карпатський біосферний заповідник, м. Рахів, Закарпатська обл., 90600; E-mail: cbr@rakhiv.ukrtel.net

The present condition of avifauna in the Carpathian Biosphere Reserve. – B. Y. Hodovanets – Some 192 bird species have been recorded in the Carpathian Biosphere Reserve: 122 of them are nesting, 8 – summering, 90 – migratory, 72 – wintering, 34 – stray ones. The largest group of birds (44,6%) which can be found in different seasons consists of species with low numbers. The richest bird species composition has been recorded in the Uholka-Shyrokyi Luh Section of the Reserve. Twenty four bird species which occur in the Reserve are included into the Red Data Book of Ukraine. The conservation area plays an important part in protection of populations of bird species typical of the Ukrainian Carpathians.

Key words: avifauna, Carpathian Biosphere Reserve.

Address: p.o.b. 8, Rakhiv, Zakarpatska obl., 90600, Ukraine. E-mail: cbr@rakhiv.ukrtel.net

Вступ

Карпатський заповідник створений у 1968 р. В 1993 р. він отримав статус біосферного й увійшов до міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО. За період існування заповідника проведено дві інвентаризації орнітофауни: перша 1981-1985 рр. [9] та друга 1992-1997 рр. [1-5]. З того часу територія заповідника зазнала змін:

збільшилася його площа, були приєднані нові масиви та розширені існуючі. В наукових фондах заповідника зібрано багато нової інформації. Зареєстровані нові види птахів, деякі з них змінили статус перебування на заповідній території. Тому виникла потреба уточнення списків орнітофауни КБЗ.

Матеріал і методика

Сучасна територія Карпатського біосферного заповідника (КБЗ) займає площу 53630 га (31995 га у користуванні заповідника, а 25885 га увійшли до складу заповідника без вилучення) і складається з восьми відокремлених масивів (табл. 1). Матеріал зібраний протягом 1992-2007 рр. Основою були матеріали останньої інвентаризації орнітофауни заповідника, проведеної протягом 1997 р., всі відомі літературні дані з сучасної території заповідника [5-8], інвентаризація новоприєднаних та дослідження на територіях існуючих масивів. Крім цього, використані матеріали наукових фондів КБЗ (наукова картотека), матеріали “Літопису природи”. Під час складання списку птахів КБЗ (новоприєднаних територій) враховувались дані попередніх років досліджень.

Видовий огляд подається за систематикою Л. С. Степаняна [10]. При визначенні статусу виду на території використані такі категорії перебування:

Гніздовий (Гн) – на території заповідника існує гніздова популяція і гніздування виду доведено;

Літуючий (Лі) – зустрічається в гніздовий період, однак гніздування не доведено і мало ймовірно;

Зимуючий (Зм) – групи птахів або окремі особини зимують на території заповідника;

Пролітний – зустрічається в період сезонних міграцій (Вм – весняна міграція, Ом – осіння міграція);

Залітний (За) – відмічено лише випадкові зальоти птахів.

Таблиця 1. Розміщення та характеристика масивів Карпатського біосферного заповідника
Table 1. Location and characteristics of the sections of the Carpathian Biosphere Reserve

Назва масиву	Розміщення масиву	Рослинний покрив	Площа (га)	Висота н.р.м. (м)
Чорногірський (ЧО)	Південні макросхили Чорногірського хр.	Мішані ліси; чисті зональні смеречники; пояс криволісся; високогірні луки.	16375	700-2061
Мараморський (МА)	Північний мегасхил Рахівських гір	Листяні та мішані ліси; чисті зональні смеречники; пояс криволісся; високогірні луки.	8990	750-1939
Свидовецький (СВ)	Найвища частина Сви́довецького хребта	Листяні та мішані ліси; чисті зональні смеречники; пояс криволісся; високогірні луки.	6580	600-1883
Кузій-Трибушанський (КТ)	Пд. відрогі Сви́довецького хребта	Дубові, букові, смерекові ліси.	4925	350-1409
Угольсько-Ширококолужанський (УШ)	Піденні відрогі масиву Красна	Букові ліси	15580	400-1280
“Долина нарцисів” (ДН)	Зах. част. Хустсько-Солотвинської низов.	Вологі заплавні луки	257	180-200
Юлівська Гора (ЮГ)	Вигорлат-Гутинський хребет	Дубові та букові ліси.	747	150-318
Чорна Гора (ЧГ)	Вулканічні Карпати, Гутинський хребет	Дубові та букові ліси.	176	150-565

Результати та обговорення

За результатами наших досліджень та з урахуванням матеріалів за минулі роки на території Катпатського біосферного заповідника за час його існування виявлено 192 видів птахів, які належать до 16 рядів, 46 родин та 113 родів (табл. 2, 3). Це становить 66,0 % усіх видів птахів Українських Карпат.

Найбільшою групою в таксономічному відношенні є Горобцеподібні *Passeriformes* – 89 видів (46,4 %). Значно менше представників ряду Соколоподібних *Falconiformes* – 23 види (12,0 %). За ними за кількістю видів розташовані ряди

Сивкоподібних *Charadriiformes*, Гусеподібних *Anseriformes*, Лелекоподібних *Ciconiiformes*, Дятлоподібних *Piciformes*, Совоподібних *Strigiformes* по 9-13 (4,7-6,8 %) видів. Помітною у фауні заповідника є участь представників рядів Куроподібних *Galliformes*, Журавлеподібних *Gruiiformes*, Голубоподібних *Columbiformes* і Ракшеподібних *Coraciiformes* по 4-6 видів, що становить 2,1-3,1 % від загальної кількості. Решта 5 рядів представлені 7 (3,7 %) видами птахів. Їх частка коливається від 0,5 % до 1,0 %.

Таблиця 2. Характеристика орнітофауни Карпатського біосферного заповідника
Table 2. Characteristics of avifauna of the Carpathian Biosphere Reserve

№ п/п	Вид	Гн	Лі	Зм	Вм	Ом	За
GAVIIFORMES							
1.	<i>Gavia stellata</i>			PP			
2.	<i>G. arctica</i>			PP			
PODICIPEDIFORMES							
3.	<i>Podiceps ruficollis</i>			PP		PP	
4.	<i>P. nigricollis</i>						PP
CICONIIFORMES							
5.	<i>Botaurus stellaris</i>						PP
6.	<i>Ixobrychus minutus</i>						PP
7.	<i>Nycticorax nycticorax</i>						PP
8.	<i>Egretta alba</i>						PP
9.	<i>E. garzetta</i>				PP		
10.	<i>Ardea cinerea</i>				С	С	Р
11.	<i>A. purpurea</i>				PP	Р	
12.	<i>Plegadis falcinellus</i>						PP
13.	<i>Ciconia ciconia</i>			PP	Р	Р	С
14.	<i>C. nigra</i>	С		PP	С	С	
ANSERIFORMES							
15.	<i>Anser anser</i>				С	С	
16.	<i>A. albifrons</i>			PP	С	С	
17.	<i>A. fabalis</i>				С	С	
18.	<i>Cygnus olor</i>						PP

№ п/п	Вид	Гн	Лі	Зм	Вм	Ом	За
19.	<i>Anas platyrhynchos</i>	Р		С	С	С	
20.	<i>A. crecca</i>				Р		
21.	<i>A. strepera</i>					РР	
22.	<i>A. penelope</i>					РР	
23.	<i>A. querquedula</i>				Р	Р	
24.	<i>Aythya fuligula</i>						РР
25.	<i>Ay. marila</i>				РР		
FALCONIFORMES							
26.	<i>Pernis apivorus</i>	С					
27.	<i>Milvus milvus</i>						РР
28.	<i>M. migrans</i>				РР		РР
29.	<i>Circus cyaneus</i>		Р	РР	Р	С	
30.	<i>C. pygargus</i>				РР	Р	
31.	<i>C. aeruginosus</i>				РР	РР	
32.	<i>Accipiter gentilis</i>	С		С	С	С	
33.	<i>A. nisus</i>	С		С	С	С	
34.	<i>Buteo lagopus</i>			С	С	С	
35.	<i>B. buteo</i>	СС		С	С	С	
36.	<i>Circaetus gallicus</i>	Р				РР	
37.	<i>Hieraaetus pennatus</i>	РР					
38.	<i>Aquila rapax</i>						РР
39.	<i>A. clanga</i>						РР
40.	<i>A. pomarina</i>	С			Р	Р	
41.	<i>A. chrysaetos</i>	С		РР			
42.	<i>Falco cherrug</i>						РР
43.	<i>F. peregrinus</i>	РР			РР	РР	
44.	<i>F. subbuteo</i>	С				РР	
45.	<i>F. columbarius</i>			РР			
46.	<i>F. vespertinus</i>					РР	РР
47.	<i>F. naumanni</i>		РР				
48.	<i>F. tinnunculus</i>	СС			С	С	
GALLIFORMES							
49.	<i>Lyrurus tetrix</i>	С		С			
50.	<i>Tetrao urogallus</i>	С		С			
51.	<i>Tetrastes bonasia</i>	С		С			
52.	<i>Perdix perdix</i>	С		С			
53.	<i>Coturnix coturnix</i>	СС					
54.	<i>Phasianus colchicus</i>	С		С			
GRUIFORMES							
55.	<i>Grus grus</i>				Р	Р	
56.	<i>Porzana porzana</i>						РР
57.	<i>Crex crex</i>	СС			РР		
58.	<i>Gallinula chloropus</i>		РР		РР	РР	
59.	<i>Fulica atra</i>					Р	
CHARADRIIFORMES							
60.	<i>Vanellus vanellus</i>		РР		С	С	
61.	<i>Tringa ochropus</i>		РР		РР		
62.	<i>T. nebularia</i>						РР
63.	<i>T. totanus</i>						РР
64.	<i>Actitis hypoleucos</i>	СС			С	С	
65.	<i>Gallinago gallinago</i>				РР	РР	
66.	<i>G. media</i>						РР
67.	<i>Lymnocyptes minimus</i>						РР
68.	<i>Scolopax rusticola</i>	С		РР	С	С	
69.	<i>Numenius phaeopus</i>						РР
70.	<i>Larus ridibundus</i>				Р	Р	
71.	<i>Chlidonias niger</i>						РР
72.	<i>Sterna hirundo</i>						РР
COLUMBIFORMES							
73.	<i>Columba palumbus</i>	С			С	С	
74.	<i>C. oenas</i>	СС		РР	С	С	
75.	<i>C. livia var. dom.</i>						С
76.	<i>Streptopelia decaocto</i>	Р		Р			

№ п/п	Вид	Гн	Лі	Зм	Вм	Ом	За
77.	<i>S. turtur</i>	С			С	С	
CUCULIFORMES							
78.	<i>Cuculus canorus</i>	СС			С		
STRIGIFORMES							
79.	<i>Bubo bubo</i>	Р		Р			
80.	<i>Asio otus</i>	С		С			
81.	<i>A. flammeus</i>						PP
82.	<i>Otus scops</i>	С					
83.	<i>Aegolius funereus</i>	Р		Р			
84.	<i>Athene noctua</i>						PP
85.	<i>Glaucidium passerinum</i>	Р		Р			
86.	<i>Strix aluco</i>	С		С			
87.	<i>S. uralensis</i>	С		С			
CAPRIMULGIFORMES							
88.	<i>Caprimulgus europaeus</i>		Р		PP	PP	
APODIFORMES							
89.	<i>Apus apus</i>						С
CORACIIFORMES							
90.	<i>Coracias garrulus</i>						PP
91.	<i>Alcedo atthis</i>	С		С			
92.	<i>Merops apiaster</i>		Р		PP	PP	
93.	<i>Upupa epops</i>	С			Р	Р	
PICIFORMES							
94.	<i>Jynx torquilla</i>	С					
95.	<i>Picus viridis</i>	С		С			
96.	<i>P. canus</i>	С		С			
97.	<i>Dryocopus martius</i>	С		С			
98.	<i>Dendrocopos major</i>	СС		СС			
99.	<i>D. syriacus</i>						PP
100.	<i>D. medius</i>	Р		Р			
101.	<i>D. leucotos</i>	С		С			
102.	<i>D. minor</i>	С		С			
103.	<i>Picooides tridactylus</i>	С		С			
PASSERIFORMES							
104.	<i>Hirundo rustica</i>	С			С	С	
105.	<i>Delichon urbica</i>	Р			Р	С	
106.	<i>Galerida cristata</i>	Р			Р	Р	
107.	<i>Lullula arborea</i>	С					
108.	<i>Alauda arvensis</i>	Р			Р	Р	
109.	<i>Anthus trivialis</i>	CCC			Р	Р	
110.	<i>A. pratensis</i>	С					
111.	<i>A. cervinus</i>				PP		
112.	<i>A. spinoletta</i>	CCC					
113.	<i>Motacilla flava</i>		Р		Р	Р	
114.	<i>M. cinerea</i>	CCC			CCC	CCC	
115.	<i>M. alba</i>	СС			СС	СС	
116.	<i>Lanius collurio</i>	С			С	С	
117.	<i>L. excubitor</i>						PP
118.	<i>L. minor</i>						PP
119.	<i>Oriolus oriolus</i>	Р					
120.	<i>Sturnus vulgaris</i>	Р			С	С	
121.	<i>Garrulus glandarius</i>	СС		СС			
122.	<i>Pica pica</i>	СС		СС			
123.	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	С		С			
124.	<i>Corvus monedula</i>				Р	Р	
125.	<i>C. frugilegus</i>				С	С	
126.	<i>C. cornix</i>	СС		СС			
127.	<i>C. corax</i>	СС		СС			
128.	<i>Bombycilla garrulus</i>			Р	Р		
129.	<i>Cinclus cinclus</i>	С		С			
130.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	СС		С	С	С	
131.	<i>Prunella collaris</i>	С					
132.	<i>P. modularis</i>	С			С	С	

№ п/п	Вид	Гн	Лі	Зм	Вм	Ом	За
133.	<i>Locustella fluviatilis</i>	С					
134.	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	PP			Р	Р	
135.	<i>A. palustris</i>	CC			Р	Р	
136.	<i>A. scirpaceus</i>	PP					
137.	<i>Hippolais icterina</i>	Р					
138.	<i>Sylvia nisoria</i>						PP
139.	<i>S. atricapilla</i>	CC			С	С	
140.	<i>S. borin</i>	Р					
141.	<i>S. communis</i>	CC			С	С	
142.	<i>S. curruca</i>	С			Р	Р	
143.	<i>Phylloscopus trochilus</i>	С			С	С	
144.	<i>P. collybita</i>	CC			CC	CC	
145.	<i>P. sibilatrix</i>	С			С	С	
146.	<i>Regulus regulus</i>	CCC		CCC			
147.	<i>R. ignicapillus</i>						PP
148.	<i>Ficedula albicollis</i>	CC			Р	Р	
149.	<i>F. parva</i>	С					
150.	<i>Muscicapa striata</i>	С					
151.	<i>Saxicola rubetra</i>	CCC			Р	Р	
152.	<i>S. torquata</i>	С			PP		
153.	<i>Oenanthe oenanthe</i>	С			PP		
154.	<i>Monticola saxatilis</i>	Р					
155.	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Р					
156.	<i>Ph. ochruros</i>	CC					
157.	<i>Erithacus rubecula</i>	CC		С	С	С	
158.	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Р					
159.	<i>L. luscinia</i>	С					
160.	<i>L. svecica</i>	PP					
161.	<i>Turdus pilaris</i>	С		С			
162.	<i>T. torquatus</i>	CC		Р	С	С	
163.	<i>T. merula</i>	CC		Р	С	С	
164.	<i>T. iliacus</i>			Р	Р	Р	
165.	<i>T. philomelos</i>	CCC			С	С	
166.	<i>T. viscivorus</i>	С		PP	С	С	
167.	<i>Aegithalos caudatus</i>	С		С			
168.	<i>Remiz pendulinus</i>	С					
169.	<i>Parus palustris</i>	CC		CC			
170.	<i>P. montanus</i>	CC		CC			
171.	<i>P. cristatus</i>	С		С			
172.	<i>P. ater</i>	CCC		CCC			
173.	<i>P. caeruleus</i>	С		С			
174.	<i>P. major</i>	С		С			
175.	<i>Sitta europaea</i>	CC		CC			
176.	<i>Certhia familiaris</i>	CC		CC			
177.	<i>Passer domesticus</i>	Р		Р			
178.	<i>P. montanus</i>	Р		Р			
179.	<i>Fringilla coelebs</i>	CCC		Р	CCC	CCC	
180.	<i>F. montifringilla</i>			CC	С	С	
181.	<i>Serinus serinus</i>	Р		PP			
182.	<i>Chloris chloris</i>	С			С	С	
183.	<i>Spinus spinus</i>	С		С	С	С	
184.	<i>Carduelis carduelis</i>	С		PP	С	С	
185.	<i>Acanthis cannabina</i>	С			С	С	
186.	<i>A. flammea</i>				PP		
187.	<i>Loxia curvirostra</i>	CCC		CCC			
188.	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	С		С	С	С	
189.	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	С		Р	С	С	
190.	<i>Emberiza calandra</i>	С					
191.	<i>E. citrinella</i>	С		Р	С	С	
192.	<i>E. schoeniclus</i>	PP					

PP – дуже рідкісні (відмічені 1–5 разів за всі роки досліджень), Р – рідкісні (трапляються регулярно, але не щорічно), С – нечисленні (трапляються щорічно, але не щоденно), CC – звичайні (трапляються 1–5 разів за денну екскурсію), CCC – численні (трапляються понад 5 разів протягом денної екскурсії).

Фауна гніздових птахів налічує 122 види з 12 рядів, що становить 63,5 % від загальної кількості видів. Понад половину від загальної кількості гніздової орнітофауни становлять Горобцеподібні – 77 видів (63,1 %). Велику частку гніздових видів становлять Соколоподібні 11 (9,0 %). Значною у гніздовій фауні заповідника є участь представників рядів Дятлоподібних, Совоподібних, Куроподібних і Голубоподібних – по 4-9 видів (3,3-7,4 % від загальної кількості). Частка участі решти 6 рядів незначна – 5,7 % (7 видів).

Крім гніздових, на території Карпатського біосферного заповідника у репродуктивний період трапляються 8 (4,2 % від загальної кількості) лі-

тучючих видів птахів, гніздування яких не доведене.

Незважаючи на малу та розірвану територію заповідника, на міграціях тут відмічено 90 видів або 46,9 % від загальної кількості зареєстрованих птахів. Найбільшою таксономічною групою мігруючих птахів є Горобцеподібні – 44 (48,8 %). Великими є частки Гусеподібних (10,0 %) і Соколоподібних (15,6 %). Для решти 9 рядів (23 види) частка участі становить 25,6 %. Помітнішою є весняна міграція птахів. У цей період через територію заповідника пролітає 82 види птахів. Під час осінньої міграції відмічено 72 види.

Таблиця 3. Характеристика орнітофауни Карпатського біосферного заповідника за статусом перебування

Table 3. Characteristics of avifauna of the Carpathian Biosphere Reserve according to status of occurrence

Назва ряду	Кількість видів											
	Всього		Гніздові		Літучі		Пролітні		Зимуючі		Залітні	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gaviiformes	2	1,0	0	0	0	0	0	0	2	2,8	0	0
Podicipediformes	2	1,0	0	0	0	0	1	1,1	1	1,4	1	2,9
Ciconiiformes	10	5,2	1	0,8	0	0	5	5,6	2	2,8	7	20,7
Anseriformes	11	5,8	1	0,8	0	0	9	10,0	2	2,8	2	5,9
Falconiformes	23	12,0	11	9,0	2	25,0	14	15,6	7	9,7	6	17,6
Galliformes	6	3,1	6	4,9	0	0	0	0	5	6,9	0	0
Gruiformes	5	2,6	1	0,8	1	12,5	4	4,4	0	0	1	2,9
Charadriiformes	13	6,8	2	1,7	2	25,0	6	6,7	1	1,4	7	20,7
Columbiformes	5	2,6	4	3,3	0	0	3	3,4	2	2,8	1	2,9
Cuculiformes	1	0,5	1	0,8	0	0	1	1,1	0	0	0	0
Strigiformes	9	4,7	7	5,7	0	0	0	0	6	8,3	2	5,9
Caprimulgiformes	1	0,5	0	0	1	12,5	1	1,1	0	0	0	0
Ardeiformes	1	0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,9
Coraciiformes	4	2,1	2	1,7	1	12,5	1	1,1	1	1,4	1	2,9
Piciformes	10	5,2	9	7,4	0	0	1	1,1	8	11,1	1	2,9
Passeriformes	89	46,4	77	63,1	1	12,5	44	48,8	35	48,6	4	11,8
Всього	192	100	122	100	8	100	90	100	72	100	34	100

Найбіднішою орнітофауна заповідника є взимку, що пояснюється суворими кліматичними умовами регіону. У цей період виявлено 72 види птахів, що становить 37,7 % від загальної кількості. Серед зимуючих видів найбільшою в таксономічному відношенні групою є Горобцеподібні – 35 (48,6 %) видів. Помітною серед зимуючих є частка Дятлоподібних (11,1 %), Соколоподібних (9,7 %), Совоподібних (8,3 %) і Куроподібних (6,9 %). Для решти семи рядів загальна частка участі становить 15,3 % (11 видів).

За період досліджень на території заповідника відмічено випадкові зальоти 34 видів птахів (17,8 % від загальної кількості). Розподіл птахів Карпатського біосферного заповідника за групами чисельності за бальною характеристикою (табл. 4) показав, що найбільшою групою птахів у різні сезони є нечисленні види – 44,6 %. Меншими групами (по 20 %) є категорії дуже рідкісних (20,9 %) і рідкісних видів (20,2 %). На категорію

звичайні види припадає лише 10,3 %. Найменше численних видів – 4,0 %. Нечисленні види домінували серед гніздових, зимуючих і мігруючих птахів.

Розподіл птахів у заповідних масивах показав, що найбільша кількість видів була зареєстрована в Угольсько-Широколужанському (140 видів) та Кузійсько-Трибушанському масивах (134). Найменше видів виявилось у масивах Чорна Гора (62 видів) та Юлівські Гори (65 видів).

24 (12,6 %) види птахів, що спостерігалися на території заповідника занесені до Червоної книги України (1994). З них 10 – залітні або транзитні, тому територія заповідника не відіграє істотного значення для охорони популяцій цих видів. На території заповідника охороняються гніздові популяції 14 видів, занесених до Червоної книги України (табл. 5). Крім червонокнижних видів птахів, територія заповідника має важливе зна-

чення для збереження популяцій багатьох нечисленних і рідкісних видів регіону.

Таблиця 4. Розподіл видів птахів Карпатського біосферного заповідника за категоріями чисельності
Table 4. Distribution of bird species of the Carpathian Biosphere Reserve according to their numbers

Група чисельності	Гніздові		Літуючі		Зимуючі		Весняна міграція		Осіня міграція		Залітні	
	п	%	п	%	п	%	п	%	п	%	п	%
Дуже рідкісні	6	4,9	3	37,5	14	19,4	17	20,5	12	15,4	31	91,2
Рідкісні	20	16,4	5	62,5	14	19,4	21	25,3	20	25,6	0	0
Нечисленні	60	49,2	0	0	31	43,1	41	49,4	42	53,8	3	8,8
Звичайні	27	22,1	0	0	10	13,9	2	2,4	2	2,6	0	0
Численні	9	7,4	0	0	3	4,2	2	2,4	2	2,6	0	0
Всього	122	100	8	100	72	100	83	100	78	100	34	100

Особливу цінність представляють непорушені пралісові ділянки букових, мішаних і хвойних лісів, де охороняються значні за чисельністю популяції карпатського білоспинного

дятла *Dendrocopos leucotos* (Bechst.), трипалого дятла *Picoides tridactylus* (L.), голуба-синяка *Columba oenas* L., мухоловки білошиї *Ficedula albicollis* (Temm.) та ін.

Таблиця 5. Чисельність і характеристика гніздових популяцій видів птахів, занесених до Червоної книги України
Table 5. Numbers and characteristics of breeding bird populations which are included to the Red Data Book of Ukraine

Вид	Статус за ЧКУ (категорія)	Чисельність	Стан на заповідній території
<i>Ciconia nigra</i>	II	2 – 4 пари	гніздиться щорічно
<i>Circaetus gallicus</i>	III	1 пара	гніздиться не щорічно
<i>Hieraetus pennatus</i>	I	1 пара	гніздиться не щорічно
<i>Aquila pomarina</i>	III	5 – 6 пар	гніздиться щорічно
<i>Aquila chrysaetos</i>	III	2 – 3 пари	гніздиться не щорічно
<i>Falco peregrinus</i>	II	1 пара	гніздиться не щорічно
<i>Tetrao urogallus</i>	II	До 300 особин	гніздиться щорічно
<i>Crex crex</i>	–	До 40 особин	гніздиться щорічно
<i>Bubo bubo</i>	II	2 – 3 пари	гніздиться щорічно
<i>Aegolius funereus</i>	IV	3 – 5 пари	гніздиться щорічно
<i>Glaucidium passerinum</i>	IV	2 – 3 пари	гніздиться щорічно
<i>Strix uralensis</i>	IV	25 – 35 пар	гніздиться щорічно
<i>Prunella collaris</i>	IV	55 – 65 пар	гніздиться щорічно
<i>Monticola saxatilis</i>	IV	1 – 2 пари	гніздиться не щорічно

Висновки

Заповідна територія Карпатського біосферного заповідника відіграє важливе значення для охорони популяцій типових птахів Українських Карпат. Наведений вище список видів птахів заповідника можна вважати остаточним.

Однак, фауна птахів заповідника буде доповнюватись новими видами за рахунок рідкісних залітних і пролітних видів та в результаті розширення його території.

1. Годованець Б. Карпатський біосферний заповідник та орнітологічні дослідження у ньому // Інформаційні матеріали Західного відділення Українського орнітологічного товариства. – 1995. – Вип. 7: Трищ. – С. 45-50.
2. Годованець Б. Й. Сучасний стан фауни птахів Карпатського біосферного заповідника // Заповідна справа в Україні. – 1996. – Том. 2. – С. 36-41.
3. Годованець Б. Й. Тваринний світ. Клас Птахи (Aves) // Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника. – К., 1997. – С. 266-270, 286-293, 310-312, 702-708.
4. Годованець Б. Й., Луговой О. Є., Гузій А. І., Скільський І. В., Бундзяк П. В. Фауна, населення та особливості гніздової біології птахів філіалу Карпатського заповідника "Долина нарцисів" і його околиць // Заповідна справа в Україні. – 1995. – Т. 1. – С. 51-56.
5. Горбань І. М., Давидович Л. І., Харамбура Я. Й. Сучасні риси гніздової орнітофауни Чорногірського хребта Українських Карпат // Біоценози Карпатського високогір'я: Оптимізація і охорона. Вісник Львівського університету. – Львів: Вища шк. – 1987. – Вип. 17. – С. 72-75.
6. Гузій А. І. Перше гніздоване варакушки в Українських Карпатах // Орнітологія. – 1990. – Вип. 24. – С. 160.
7. Гузій А. І. Кульон середній (*Numenius phaeopus*) в Карпатах. // Каталог орнітофауни Західних областей України. Орнітологічні спостереження за 1989-1990 рр. – Луцьк, 1991. – С. 131-132.
8. Гузій А. І. Середній кроншнеп (*Numenius phaeopus*) в Карпатах // Вестн. зоол. – 1992. – № 2. – С. 83.
9. Луговой А. Е. Птицы // Фауна Карпатського заповідника. – М., 1988. – С. 19-35.
10. Степанян Л. С. Конспект орнітологічної фауни СССР. – М.: Наука, 1990. – 726 с.
11. Червона книга України. Тваринний світ / Під заг. ред. М. М. Щербака. – К.: Укр. енциклопедія, 1994. – 464 с.

Отримано: 07 листопада 2007 р.

Прийнято до друку: 16 листопада 2007 р.